

СЕРДАЛО

СВЕТ аравул 1923 шера фенз

Советски Союзу Коммунистически парте Нохч-Палгай областной Грозненский городской комитет и Нохч-Палгай АССР Лакхехарча Совет а орган Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 95 (2720)

Кипранди

25

ноябрь

1962 шу

Мах 2 кеп.

Партеи халкъеи деррига низаиш тладерзаде деза Советски Союзу Коммунистически парте XXII съезде тлаийца коммунизм хьалъяра сийлахь-йоккха программа кхоачашъяра!

(Нов. Н. С. Хрущева докладацара.)

Советски Союзу Коммунистически парте Центральни Комитета Пленумах бола ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1962 шера 21 ноябрь КПСС Центральни Комитета Пленуме длахо ювчаш хилар «СССР экономика дегляри халкъа боахама партийни кулгалдари» яха новкъоста Н. С. Хрущева доклад.

Центральни Комитета Пленума длахо ювчаш хилар «СССР экономика дегляри халкъа боахама партийни кулгалдари» яха новкъоста Н. С. Хрущева доклад. Цириннарча заседание кьамалаш дир новкъоста: В. В. Гришина (ВЦСПС председател), В. А. Смирнова (Балтийски заводе кемаш вшагидехар, гор. Ленинград), В. П. Мжаванадзе (Грузе КП ЦК халхар секретарь), Е. А. Долинюка (КПСС XXII-ча съезде церахча колхоза зеньеван, УССР Тернопольски област), Г. И. Воробьева (КПСС Краснодарски крайкома халхар секретарь), И. И. Бодюла (Молдаве КП ЦК халхар секретарь), В. В. Кротова (Орджоникидзе церахча еза машинаш еча Уральски заводе директор, гор. Свердловск), А. П. Ляшкос (Украина КП Донецки обкома халхар секретарь), Б. П. Бешева (СССР машиннакый министр), А. М. Школьников (КПСС Волгоградски обкома халхар секретарь), Г. М. Орлова (СССР Министрий Совети хуин, целлозно-кабхата, ху чакхйохача промышленност а хуин боахама а йолча пачахалкхен комитет председател).

Центральни Комитети Пленума резолюци кийтъяра комиссии хержай Пленумо новкъост Н. С. Хрущева председател а волаш.

Цириннарча заседание кьамалаш дир новкъоста: Д. Расулова (Таджикистана КП ЦК халхар секретарь), Г. П. Плотникова (Ростовски област «Пролетарски диктатура» яхача совхоза свинарь-механизатор), Я. Н. Заробина (Армене КП ЦК халхар секретарь), Л. Н. Ефремова (КПСС Горьковски обкома халхар секретарь), М. В. Келдыш (СССР Илмай Академе президент), В. И. Клаусона (Эстонски ССР Министрий Совети председател).

Болх длахо бу КПСС ЦК Пленумо.

1962 шера 22 ноябрь КПСС Центральни Комитета Пленуме длахо ювчаш хилар «СССР экономика дегляри халкъа боахама партийни кулгалдари» яха новкъоста Н. С. Хрущева доклад.

Цириннарча заседание кьамалаш дир новкъоста: И. Т. Новикова (СССР энергетика электростанцен министр), З. Н. Нуриева (КПСС

Башкирски обкома халхар секретарь), А. В. Гиталова (КПСС XX-ча съезде церахча колхоза тракторни бригада бригадир, УССР Кировоградски област), Ф. С. Горьчева (КПСС Новосибирски обкома халхар секретарь), М. А. Лаврентьева (СССР Илмай Академе вице-президент, СССР Илмай Академе Сибирски отделне председател), В. С. Федорова (СССР Министрий Совети химе гулакхашта йолча пачахалкхен комитет председател), Б. Овезова (Туркменистана КП ЦК халхар секретарь), Л. Е. Графова (Кемеровски совнархоза председател), Т. Усубалиева (Киргизе КП ЦК халхар секретарь), С. П. Павлова (ВЛКСМ ЦК халхар секретарь).

Цириннарча заседание кьамалаш дир новкъоста: В. В. Скрыбича (КПСС Ростовски обкома халхар секретарь), Н. В. Мельникова (СССР Министрий Совети доагора промышленност гулакхашта йолча пачахалкхен комитет председател), А. Я. Пельшев (Латве КП ЦК халхар секретарь), Н. И. Белаша (Гутовски совхоза свинаря, Новосибирски област), А. Ю. Снекуса (Литвай КП ЦК халхар секретарь), В. Е. Бойков (СССР Министрий Совети йаьржачен бесаш долчен металлурге гулакхашта йолча пачахалкхен комитет председател).

Болх длахо бу КПСС ЦК Пленумо.

1962 шера 23 ноябрь КПСС Центральни Комитета Пленуме длахо ювчаш хилар «СССР экономика дегляри халкъа боахама партийни кулгалдари» яха новкъоста Н. С. Хрущева доклад.

Цириннарча заседание кьамалаш дир новкъоста: Т. И. Соколов (Казахстана КП Целинни крайкома халхар секретарь), В. Э. Дымшица (СССР Министрий Совети Председател заместител, СССР Госплана председател), К. К. Николаева (КПСС Свердловски обкома халхар секретарь), В. Н. Куликова («Пашта-Арал» яхача совхоза директор, Казахски ССР), П. Е. Саблева (Орджоникидзе церахча Харьковски тракторни заводе директор).

Цу тлех йийце йол новкъоста Н. С. Хрущева доклад. Дош чакхдоалаш: кьамалаш дир КПСС ЦК Халхарча секретаря,

СССР Министрий Совети Председател новкъоста Н. С. Хрущева. КПСС ЦК Пленумо массава разза а волаш Соцам бир «СССР экономика дегляри халкъа боахама партийни кулгалдари» яхача новкъоста Н. С. Хрущева яха докладх лъаца.

Цириннарча заседание организационни дешашка хьажар КПСС ЦК Пленум.

Пленумо КПСС ЦК Президиума членни кандидата лла хержар нов. Л. Н. Ефремов, КПСС ЦК кандидата лла членалла баьхар новкъостий В. И. Полякови, А. П. Рудакови.

КПСС ЦК Пленумо хержар:

— промышленност глшлош яран йолча КПСС ЦК Бюро председател нов. А. П. Рудаков — КПСС ЦК секретаралла;

— юрта боахама йолча КПСС ЦК Бюро председател нов. В. И. Поляков — КПСС ЦК секретаралла;

— нов. Ю. В. Андропов КПСС ЦК секретаралла;

— КПСС ЦК-ара организационно-партийни дешашта йолча Комиссе председател нов. В. Н. Титов — КПСС ЦК секретаралла.

КПСС ЦК секретарь нов. П. Н. Демичев химический йаьгачен промышленност йолча КПСС ЦК Бюро председателалла члоагъав.

КПСС ЦК секретарь нов. Л. Ф. Ильичев КПСС ЦК-ара идеологически комиссе председателалла члоагъав.

КПСС ЦК секретарь нов. А. Н. Шеленин КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен партийно-пачахалкхен тлаьжома Комитет председателалла члоагъав.

Партийно-пачахалкхен тлаьжома Комитет вшагйолларца дувзадена ЦК Пленумо лархлад КПСС ЦК-арча Партийни тлаьжома Комитетх КПСС ЦК-ара Партийни комисси е.

Партийни комиссе председателалла члоагъав нов. Н. М. Шверник, председател халхарча заместителалла — нов. З. Т. Сердюк.

КПСС ЦК Пленумо йнстебькхар ший болх.

СССР экономика дегляри халкъа боахама деш дола кулгали

1962 шера 19 ноябрь КПСС ЦК Пленуме новкъоста Н. С. Хрущева яь доклад

Тоаде промышленност глшлош яран доал делга

Новкъостий! Промышленност глшлош яран кулгалделга тоадара кердача денхараша дладехача тайпара гутъе еза совнархозий балха пхе шерал совга йола опыт. Шоана ховча беша, йолаш я йокхий совнархозаш, цьабакъда дегляна промышленност йолацан перспективни бедала базаш йолацан йола кагий совнархозаш а я.

Масала, хланз РСФСР-е я 67 совнархоз. Духагъа долча даькъех уьх йокхий яь. Промышленност глшлош яран боахама кулгалделга йокхийча экономический районаша вшагйохара республикански организацияца кьоабалда, хланзара совнархозаш вшагй а теча, царех йокхалга яьча экономический районаша 22—24 халкъа боахама совет йича пайданега хурдолга.

Ховш да, йокхийча экономический районаша духагъа дегляна тайп-тайпара промышленност, бедала база, шера яьржа сьет йола производствени коопераци йолга. Цар торонаш я техника, чурча торонех промышленност производствени дегляна яьржа биза пайда ая. Йокхийча совнархозаша дикагъа кьоачашь пачахалкхен планаш, цига кьезагъа хул тлехъоаца предприятиаш а, глшлош а, Ишита Москверча, Ленинградера, Воронежера, кьы йолча а йокхийча экономический районаша производствени планаш кьоачаш а еш 2-негара 8 процентига кьахчалца предприятиш мара яь, хлаьта Вологодск, Костромск, Мордовскен цу тайпара предприятиш 22-негара 65 совга процентига кьахчалца я.

Опыт хьаьхьох, масала, Новгородскен, Псковски областий промышленност Ленинградски экономический районх длатохар, цар экономика дегляра пайдане хинналга. 1957-ча шерарул шоьза духагъа арахийдай валови продукция Новгородски, Псковски областаша. Цу шераша укхача бокъонца хьаьлй радиотехнически, электротехнически промышленност, дика дегляна производствени боарамга диллача а квалификация диллача а машиностроени, даьхач хламаш елга, промышленност кьхьдола доакъош. Керда предприятиш хьаьларан, хлаьта нар болх тоабаран, кьабьста халхарча хана, докка новкъостал ду Ленинград халха латтача предприятиш.

Длахо, хланзара экономический районаш йола хьал эттача хана, юкъяра бедала ресурсаши цар ларда тла латта шой промышленност йола исторически хьахкина экономический зонаш, тайп-тайпарча совнархозаш.

хозий каракхьачай. Кьабьста дика хьагойт из Курски Белгородски областашкарча масало. Руда доакхаш ца йола моттиг — Курски магнитни аномали — влалла ца йола глш йийкъай Курски Белгородски совнархозашта юкье. Цу гулакхо средствани, материально-технически ресурсаши, инженерни кадранш дла-юха екъ, аьшка рудаш долча уникальни моттигах пайда эцара новкъарле ю.

Цу факташа тешал ду РСФСР экономический районаш йокхий арах йола предложенеш нийса хилара.

Украински ССР хланз 14 совнархоз а. Украина Компарте ЦК дех уьх йокхий а яь, царех йокхийча экономический районий керда ворх халкъа боахама совет вшагй-йоллар.

Ала дешаш да, халкъа боахама советаш йокхий елга из керда дош дац, аьнна. 1957 шера, промышленност глшлош яран кулгалделга эргаданкхара наькъаш вай дуьнча хана, Урал, Малхбузен Сибирь, Центральни промышленный район, шитта кьыяраш санна йолча йокхийча экономический районаша совнархозаш вшагйохара яхаш предложенеш уьттайора. Цьабакъда, цу хана соцам бир цу предложенешка тоьал опыт йомаьча хана цьабакъа а хьожаргдолаш. Хланз цу тайпара опыт а яьга.

Парте Центральни Комитет уьх Пленуме кертерта принципаш вай юьца езац йолча партийни советски орган болх эргабанкхаро дика хьалаш оттаду йокхий совнархозаш вшагйохара а цар болх вшагйоханкхара а. Теркалде деза, экономический административни районаш вшагйоханчул тлехъоаца шераша моттигера боахамен технички кадранш дегляьхалга, цар говзал лакхъеннилла.

Экономический деглядахара, ресурсаех нийса пайда эцара новкъарле ю лоалахарча союзни республика экономика буьзам боацаш хиларо. Из бокъонца гучаьдалар сона духа ха йоацан Средни Азе вахача хана.

Фу промышленност я среднеазиатски хлара республика яь? Укхача массанаьха боарамга диллача духа докхча доаца производствени цьа тайпа доакъош да — мехкадаьтта, химический, горюудни, бос болча металлурге, машинаш хьаьрен металл чакхдоакхен, боамби бу, кьачан, йига промышленност. Цу тла а, хлара республика совнархоза предприятиш промышленност продукце боарам кьыбарашта халхарча бокъа бац. Уьх шера совнархозий промышленност валови продукция хетаргахьа укх тайпара хурьга: Туркмене 350 миллион сом, Киргизе — 500 миллион, Таджикистане — 500 миллион, Узбекистане — 2,2 миллиард, хлаьта еррига а 3,5

миллиард сомал духагъа. Ишттача хьало цу республика боахамаш искусствени чудерзадаш хиларга вуг. специализаци кооперировани шеръяра, хлама хьадеш дола низаш дикагъа данийсдара, йалама рузъаьх пайда эцара новкъарленаш ю. Юкъяра Азе республика партийни боахамен активно. сьона геташ, нийса соцам баьб — цу республика йиь совнархоза метта цьа республикашта юкъяра совнархоз а яь.

Боахама кулгалдар цьан органага дладар нийса хилараш шеко хила баьханди. Цо торо хулийтаргья ерригача среднеазиатски край йокхий ресурсаш чекъагъа боахама оборота юкъяьхьа, боахам хьалбара кулгалдар дикагъа тоаде.

Йокхий экономический районаш хьаьро торо хулийтаргья кьоачам хилалаш материально ресурсаши кадранш шойай кара йола, капитални глшлош хьаьлъяра хьаьхььара денхараш толамца кьоачаш-дуларгдола, низ бола территориальни глшлоний организаци хьае.

Аз аьннача тайпара, глшлоний организаци совнархозашка хьаьхьача а цу районашка шойаш кьабьста йолча подрайни глшлоний объединенешка данийсйча а бакъаьх хургда. Совнархозашка дитача бакъаьх да хьаьлъяча глшлоний заказнича денхараш. Цу гулакхо лакхбергба глшлош хьаьлъяра кулгалдар а организационни боарам, члоагйергда подрайни хьисапе болх белга, глшлоний хьисапе а заказничен юкъяра гулакхаш хьаьл да хулийтаргья, цар хларан бехитонхке хилар члоагйергда, хлаьта шитта со вьархозий кертерта теркам промышленност бола вшагйоханкхара тлаьхитта торо а хулийтаргья.

Йокхий совнархозаш хьаьро торо хулийтаргья моттигашка тенденц а чубераьаб боахам лелаьб уьх эьаш йоацане, пачахалкхен эе а деш, капитални глшлош хьаьлъяра материальни ресурсаши ахчен духагъа йиден гертар а дладача.

Йокхача совнархозашта шера бокъонаш яла еза, лоадам боаца хламаш дарна халха даха дезац, инцидентна юха а ца еташ, масса тайпара гю де деза из дегляра.

Предприятиш глшлошантен кулгал дара боарам лакхбаран из квалифицированнега даран тладерзадаш да промышленност глшлошантен доакъош тоадара хьаьхььа де лархлараш.

Хланз укх сахьате совнархозий нара я шой балансах йола тьъо эзар совга йолча предприятиш. Дукха совген энгаьагйе йоацан царех кьоалагъа даьта предприятиш я хларан бьаьнел духагъа болхьо воацаш. Совнархозаша араьхьача ерригача продукция юкье духьал пхи процент мара удельни вес лц цу предприятиш. Из иштта дала а цу кагйча предприятиш организационни структура духа коллективаш йолча йокхача заводашкарен фабрикашарен хьаьнича я.

Длахо мишта кьоастаде деза кагийчен юкъярен предприятиш дола дош? Моттигашка дукхка ух теркаль мегаргйолаш йола предложенеш, масала, тайп-тайпара промышленност объединенеш — фирмаш, комбинаташ хьаьр.

Хьаьгучара, тайп-тайпара производствени объединенеш хьаьр тлехъале йолаш, экономический пайдане гулакх да. Цьабакъда, дика кийчо яь а хьаьжа а чакх-дакхка дезаш гулакх да из. Лорадала деза пайдана метта зе дергдола уйла а ца еш, механически объединенеш вшагйоханкхара.

Предприятиш йокхалга яьрен тайп-тайпара производствени объединенеш хьаьр-цен де дезаш да, вайна махарра, лоар-халмерча даьтне кьаенна а экономика дегляра хланзара заманна торлуш а йола хланз йолаш йолча предприятиш правни положенена хьожилга. Заводий фабрикай дукхкача директораша уьттаду социалистически предприятиш дола закон тлаьгача дарг да хилараш дола дош. Хьаьгучо, йомае еза уьх предложенеш.

Хьаьттай моттигера промышленноста предприятиш дола дош кьоастаде деза ха

Планировани—социалистически экономика дегляхара дохаргдоаца закон

Новкъостий! Социалистически пачахалкхен экономика дегляуьх нийсача планаш. Вай цаьхадаш эргабьохаш тоаь планировани организационни практикени.

Парти массава а бокхка лоархлам беш хиннай планировани яра дешай. Советий йаьдала хьаьлхарча шерашке а, мехка халкъа боахама лардаш йохнача хана, В. И. Ленина яьхад, экономический политика кьоллара, планаш лелаьбергбола боахам вшагйоханкхара лоархламегъара моттиг длаьларгъа планаш уьттагача органаша, Госплан, В. И. Ленина еннача характеристиках, «Гулакх дика доьзача наьх, експертх, йилманни технички выкалех» латташи «ийсса Гулакх кьоастаде духагъа данеш йолаш» хила еза.

Халкъа боахама масштабаш шеръяларо йилманни технички сыхача прогрессо длаьхь планировани лоархлами цун йилман боарамни кьы а лакхбар. Вай мехка йалаьмате дукха йилмахой кадранш, халкъа боахама масса а доакъошча лакхара квалификация йола специализиш ба, вай йиш я цьенхашта планировани йилмани практикени члоагъа лакхе, производствени кулгалдара беррига болх социализма экономический законий ларда тла бакхка. Планировани хланз кертердар — материальни, кьаьхьаьма, финансови ресурсех, йалама ганзех мамогта нийсагйен дикагйе пайда эцар, керда техника дегляйоллариз из балха юкъяьхьари, производствени соврузъа длаухийтилген доаделген дладакххар.

а, хланз укх сахьате цар хьаь 20 миллиард сома продукция, е СССР промышленност валови продукция берригача боарам 11 процент. Цар араьхьараш а кертерча даьтне совнархоза предприятиш араьча иьдешчи товараши да, укх хьаьд пачахалкхен бедала, планови порядках дох. Башхало я моттигера промышленноста предприятиш кьаьхьаьма овсарле уьх санна йолча совнархозий предприятишкарчул 15—20 процент лоагъа хилараш, продукция качеством вола хилараш, производствени тлехъаь-якхкарах дола цьенхаштарча кьоачамбоараш хилараш. Из я из длаькхча еза башхало.

Дукха ха йоацан СССР Министрий Совете тлаьйиьаб барькьаш хьадеш, кога гирс беш, тлоарска деш, мебель еш йола моттигера промышленноста предприятиш совнархозашка длаьхарча бола соцам. Хьаьгучох, длаьхьабанкхача беа из болх. Хланз шойа кара моттигера промышленност йолча кьаьхьаьмхой депутатий моттигера Советий кертерта денхар хила деза наьха вахара-хьалаш тоадара йохно юр, хлаьта хаьа эша товарах хьадара гулакх вшагйоханкхара денхарийла совнархозаш я, моттигера хьаьштий доархлам а беш.

Общества хьаьштай кьоачаштара царга кьезагъа рузъа дла а дохиташ докхкагъа производствени толамаш даьар — вай боахам хьалбарен, социалистически боахама кулгалдарен, планировани яьржа закон.

Промышленност глшлошъярай доал дар, цул тлехъагъа юртбоахама кулгалдар эргаданкхара дувзадена дар СССР Госплана а кьыча планови орган а болх эргабанкхар. Уьх органаш эргабар дукхкача даьтне длаьза чакхдакханза дар.

Планови органни практикацара хланз а длаьханза да куьл личност йолча ханна юьхьидисараш, бокъонца экономический лард а йоацан йола планаш уьттагйен, материальни ресурсаши, торонашцен уьх йинза йалаш ца елга.

Вай боахамий планий цьенхаштарча кьоачамбоарарх ца да цьаьйолча хана ларьххъа яь экономический расчаташи тохна-маш ларде долаш уьх ца хилар: цьаьдала доакъошн экономический районаш дегляхара темпаш дерх халха хиннача пропорцех, хлаьта цьаьйолча хана тлаьхьенна а. Из санна долча гулакхаша планировани еча глалаташ дувийт, хьаьхьагъа мишта дегляйоллар вай химический промышленност? Цу лоархлмерча, йохна кьоане йолча даьтча, ханнаьха боагъаьча беша маь баьбацар.

Дерригача дунен опыто, цу даьтне укх тлехъарча шерашкарча вай опыто а, хьаь

(Діахододар 3-ча оагіо тіа.).

(Діахододар. Долалур 1-чен 2-чен
oarġoш тla.)

номсоветага отгадайт! Т!дахна дезаш до-
ла халк!а боахам дег!аахара перспектив-
ни дешаш Союзом Госплана т!дехкаш а
вешта а нийслу. Цу т!ппара т!дех!а уж
лоарх!амера ши орган влаш!а!юллача ха-
на царна ларде йилла хинна керттера прин-
цип.

Новкбостий, Тлехъашкахъ валара кеп-
ра цхъадола масалаш доладле безам бар
Советски Иаьдал даьннача хьалхарча ш-
рашка боахама кулгалдара опытацар

Цу тайшпара беррига можи а чулоацаш
хьаергтя нийса влшт'ехъяьккха плани-
'ровании халк'та боахама доал дарен систе-
ма.

Болхлшща къамаыл а дийя, ала оа
царга, динза даргдоацар фуд, хлаьта оа
яхар цар нийса кхетадергда шоана. Цхе
бакъла. нч гѹлакха болхло волча. вода

ца Іеш, мехка тела а кјор вай боах хиларах!

Џу хана хѡан кѡестадора уж деш Партиѡийн комитето, кустовой парти комитето.

Халкѣа боахама докиха зулам ду на
раш дукха хувцяяларо. КПСС ЦК-аг
правительствален дукха предложенеш

Духка ха Йоацпах КПСС ЦР Президиумо машиностроительни заводех Йоккхагарах Йола Ленинградерча Кировски заводни бол трактораш арахецаш Йола зор йойла, аьнна, решени тлайцюр. Юртболама цо арахецагья 220 говра низ 6

Улхуза йиндарах яд массаныха а цхьа политика чакъяккыра, планирани промышленностан гишлюл яран деш долладал а эргадаккха тоадара хьакъехьара къяхьегаме оварле лакъыра хьакъехьара цхьайолла положенеш маъа. Деррита а кхьдола а гулалхаш тидерзде деза вай производство сыхагъа длахалха яхара халкха вахар тоадара.

Хкешаш да, ЦК мартовски Пленум хикъ
начул ТлехъагIа кIезига ха Яннига, цуду
ха тIаиница решеней бернат юртбоахаса
дегIабара ухк шерарча нгогашца дизза бе
галдала йиш ЮноагIил. Иштта далс а, I
Пленуме дика а хеташ ала мегардIа,
тийни организациеша, юртбоахама болх
са, болхой классен дерригача советск
халкъеи новкъосталца, ухк шера дун

(Діахододар 5-ча оагіо тіа.).

Заказ № 6322.